EXPUNERE DE MOTIVE

Secţiunea 1
Titlul proiectului de act normativ
L E G E
privind sistemul unitar de pensii publice

Secţiunea a 2-a
Motivul emiterii actului normativ

- Asigurarea sustenabilităţii financiare a sistemului de pensii publice.

- Eliminarea discrepanţelor şi inegalităţilor în modul de alocare a resurselor pentru finanţarea pensiilor publice.

- Acordarea modalităţilor de organizare şi structurare a sistemului public de pensii cu practica europeană şi cu recomandările Uniunii Europene în domeniul pensiilor publice.

- Simplificarea legislaţiei referitoare la pensiile publice.

1. Descrierea situaţiei actuale

Cheltuielile totale anuale pentru pensii în România se cifrează la peste 10 miliarde de Euro constituind cea mai mare categorie de cheltuieli bugetare. Ponderea cheltuielilor totale anuale cu pensiile în Produsul Intern Brut este de cca. 9% în anul 2009, cu tendinţă de creştere.

Bugetul asigurărilor sociale de stat înregistrează, încă din anul 2006, deficite anuale cronice, în anul 2009 ajungându-se la cea mai mare valoare din ultimii 10 ani, de cca. 1,5 miliarde EURO, ceeace reprezentă aproximativ 15% din cheltuielile anuale cu pensiile.

Număr total de pensionari în plată în România la nivelul lunii septembrie 2009 era de 5,7 milioane de persoane în tim ce numărul total de contribuabili la sistemul public de pensii nu depăşea, la aceeaşi dată, 4, 9 milioane de persoane. In acest context, raportul de dependenţă al sistemului public de pensii a ajuns la 1,2 pensionari/1 contribuabil, depăşind cu mult toate situaţiile în care se află sistemele de pensii publice în ţările Uniunii Europene.

In prezent, în România, vârsta medie reală de pensionare este mult prea scăzută, aceasta fiind de 54 ani, faţă de vârstele standard de pensionare cerute de legislaţia în vigoare în trimestrul IV 2009, de:58 ani şi 8 luni pentru femei, respectiv 63 ani şi 8 luni pentru bărbaţi. Motive esenţiale ale acestei diferenţe semnificative o reprezintă numărul mare şi în creştere de pensionări înainte de împlinirea vârstei standard pentru activitate în condiţii de muncă speciale şi deosebite, pentru invaliditate, pentru îndeplinirea anticipată a stagiului complet de cotizare, inclusiv în cazul pensionarilor urmaşi. Se adaugă vârstele mult mai reduse practicate de actualele sisteme de pensii speciale cum ar fi: 50 de ani pentru personalul navigant din aviaţia civilă, 55 ani pentru militari şi poliţişti, 60 de ani pentru magistraţi şi personalul auxiliar din tribunale şi curţi de apel.

In ultimii ani, ssitemul de pensii publice se confruntă cu o problemă foarte seriaosă şi anume cea legată de creşterea masivă, de multe ori frauduloasă, a pensionărilor de invalidate. Astfel, de la cca. 600.000 persoane ce beneficiau de pensii de invaliditate în anul 2001 s-a ajuns la cca. 900.000 de pensioanrti de invaliditate în anul 2009, înregistrându+se astfel o creştere de peste 50%, cu efecte negative semnificative asupra cheltuielilor bugetului de asigurări sociale..

In plus, se înregistrează a triplare anuală a numărului de pensionări anticipate, ajungându+se în anul 2009 la cca. 110.000 de pensii anticipate parţiale în plată.

Existenţa unor sisteme speciale de pensii publice care au introdus o serie de privilegii şi tratament inegal pentru unele categorii profesionale a fţcut ca să se creeze o diferenţă uriaşă între cea mai mică pensie şi cea mai mare pensie publică. Astfel, de la 1 octombrie 2009, cea mai mică pensie a devenit 350 lei, în timp ce, cea mai mare pensie din sistemele de pensii speciale depăşeşte 35.000 lei adică este de 100 ori mai mare.

2. Schimbări preconizate

La baza elaborării prezentei legi s-au avut în vedere principiile susţinute de societatea civilă românească şi aprobate de Guvern, şi anume:

- **principiul unicităţii** - statul organizează şi garantează sistemul public bazat pe aceleaşi norme de drept;
- **principiul obligativităţii** - persoanele fizice şi juridice au obligaţia de a participa la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale exercitându-se corelativ cu îndeplinirea obligaţiilor;
- **principiul contributivităţii** - fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuţiilor datorate de persoanele fizice şi juridice, participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se pe temeiul contribuţiilor de asigurări sociale plătite;
- **principiul egalităţii** - asigură tuturor participanţilor la sistemul public de pensii, contribuabili şi beneficiari, un tratament nediscriminatoriu în ceea ce priveşte drepturile şi obligaţiile prevăzute de lege;
- **principiul repartiţiei** - fondurile de asigurări sociale realizate se redistribuie pentru plata obligaţiilor ce revin sistemului public de pensii;
- **principiul solidarităţii sociale** - participanţii la sistemul public de pensii îşi asumă reciproc obligaţii şi beneficiază de drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale prevăzute de lege;
- **principiul autonomiei** - administrarea de sine stătătoare a sistemului public de pensii;
- **principiul imprescriptibilităţii** – dreptul la pensie nu se prescrie;
- **principiul incesibilităţii** – dreptul la pensie nu poate fi cedat total sau parţial.

Prezenta lege urmează să reglementeze sistemul unitar de pensii publice care va funcţiona pe baza principiilor menţionate mai sus şi va include o serie de măsuri reformatoare. Astfel:

- **Creşterea şi egalizarea vârstelor standard de pensionare pentru bărbaţi şi femei..**

Legea prevede continuarea creşterii vârstelor de pensionare până în 2014 la 60 de ani pentru femei şi 65 de ani pentru bărbaţi, aşa cum a fost stabilită în baza legislaţiei în vigoare. La finalizarea acestei etape, se continuă cu creşterea, din anul 2015, a vârstei de pensionare numai pentru femei de la 60 de ani, până la 65 de ani, până în 2030. Creşterea se realizează gradual, cu 3 luni în fiecare an. In 2030, atât bărbaţii cât şi femeile vor ieşi la pensie la aceeaşi vârstă standard – 65 de ani.

De asemenea, legera oprevede creşterea graduală a stagiului complet de cotizare, necesar obţinerii unei pensii pentru limită de vârstă, pentru femei, de la 27 ani şi 4 luni în trimestrul IV 2009, la 30 de ani în 2015 şi la 35 de ani în 2030. Pentru bărbaţi, creşterea graduală a stagiului complet de cotizare, necesar obţinerii unei pensii pentru limită de vârstă, va fi de la 27 ani şi 4 luni în trimestrul IV 2009, la 35 de ani în 2015.

Stagiul minim de cotizare necesar pentru obţinerea unei pensii din sistemul unitar de pensii publice va creşte gradual de la 12 ani şi 4 luni în trimestrul IV 2009 la 15 ani în 2015, atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi.

- **Creşterea vârstelor de pensionare pentru personalul din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naţionale. .**

In prezent cadrele militare şi funcţionarii publici cu statut special din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naţionale se pensionează la vârsta de 55 de ani, atât femeile cât şi bărbaţii. Noua lege prevede creşterea, din anul 2010, a vârstei de pensionare a categoriilor profesionale menţionate mai sus, atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi, de la 55 de ani, până la 60 de ani, până în 2025. Creşterea se realizează gradual, cu 3 luni în fiecare an.

De asemenea, legea prevede creşterea graduală a stagiului complet de cotizare, necesar obţinerii unei pensii pentru limită de vârstă, atât pentru femei, cât şi pentru bărbaţi de la 25 ani în trimestrul IV 2009, la 30 de ani în 2025, precum şi creşterea graduală a stagiului minim de cotizare în specialitate, necesar obţinerii unei pensii pentru limită de vârstă, atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi, de la 15 ani în trimestrul IV 2009, la 20 de ani în 2025.

- **Reevaluarea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele ce vor fi integrate în sistemul unitar de pensii din magistratură, diplomaţie, personal auxiliar din instanţe de judecată, funcţionari publici parlamentari.**

Începând cu intrarea în vigoare a sistemului unitar de pensii, persoanele care urmau să iasă la pensie cu vârste stabilite de legi speciale, cum sunt cele menţionate mai sus, vor ieşi la pensie la vârstele de pensionare stabilite prin calendarul de creştere a vârstelor de pensionare pentru bărbaţi şi femei, care se va aplica asiguraţilor din sistemul unitar de pensii publice, astfel:

  - Magistraţii, personalul auxiliar din instanţe, personal asimilat, de la 60 de ani în prezent, atât femei cât şi bărbaţi:
    - Femei – 58 ani şi 9 luni;
    - Bărbaţi – 63 ani şi 9 luni;
  - Funcţionari publici parlamentari, personal asimilat, de la 65 de ani în prezent atât femei cât şi bărbaţi:

- Femei – 58 ani şi 9 luni;
- Bărbaţi – 63 ani şi 9 luni.

- **Integrarea persoanelor aparţinând sistemelor speciale de pensii în sistemul unitar de pensii publice**

Toate persoanele care activează în prezent în domenii în care se utilizează legi / prevederi speciale de pensionare, vor fi integrate în sistemul unitar de pensii publice.. Integrarea urmăreşte stabilirea aceloraşi obligaţii şi drepturi pentru cei de mai sus ca şi cele practicate în sistemul unitar.

Obligaţiile nou create se referă la plata contribuţiei de asigurări sociale, atât de angajator cât şi de angajat. Conform cotelor actuale de contribuţii de asigurări sociale, angajatorul ar trebui să plătească 20,8%, aplicat fondului de salarii brute iar angajatul 10,5% aplicat salariului brut lunar, conform legii. În cazul personalului din apărare naţională, ordine publică şi siguranţă naţională se transferă cei 5% ce se plăteau la bugetul de stat către bugetul asigurărilor de stat şi se adaugă încă 5, 5%. Majorarea cu 5,5% a contribuţiei, se realizează prin creşterea soldei/ salariului brut astfel încât câştigul net să nu fie afectat.

Stabilirea pensiilor se face prin înmulţirea numărului mediu de puncte pe care persoana l-ar fi realizat pe toată durata de activitate, dacă ar fi plătit contribuţii de asigurări sociale, cu valoarea unui punct de pensie, stabilită anual prin legea bugetului de asigurări sociale de stat (care este 732,8 lei în octombrie 2009).

- **Creşterea valorii punctului de pensie cu nivelul inflaţiei şi cu 50% din creşterea reală a salariului mediu brut.**

Valoarea punctului de pensie, se stabileşte anual, prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat şi se determină prin majorarea ultimei valori a punctului de pensie din anul precedent cu rata inflaţiei, la care se adaugă jumătate din creşterea reală a salariului mediu brut, prognozat pentru anul următor. În situaţia în care unul dintre indicatorii prevăzuţi mai sus, prognozaţi pentru anul următor, are valoare negativă, la stabilirea valorii punctului de pensie se utilizează indicatorul cu valoare pozitivă. Dacă aceşti indicatori au valori negative se păstrează ultima valoare a punctului de pensie din anul precedent.

Valoarea punctului de pensie poate fi majorată prin legile de rectificare a bugetului asigurărilor sociale de stat în raport cu evoluţia indicatorilor macroeconomici.

- **Recalcularea pensiilor stabilite prin legi speciale, aflate în plată la data introducerii sistemului unitar de pensii publice.**

În termen de 6 luni de la apariţia noii legi, toate pensiile aflate în plată la data introducerii sistemului unitar de pensii publice, care au fost stabilite pe baza legilor speciale, vor fi recalculate utilizând sistemul de puncte realizat în toată perioada de activitate. Noul cuantum al pensiei, după recalculare, va fi cel care va rezulta din înmulţirea punctajului obţinut şi valoarea unui punct de pensie, existentă legal la data finalizării procedurii de recalculare. Plata pensiei, în cuantum recalculat, se va face din bugetul asigurărilor sociale de stat, începând de la data finalizării procedurii de recalculare.

- **Creşterea numărului de contribuabili la sistemul unitar de pensii publice cu cei care realizează venituri din profesii liberale, manageri, asociaţii familiale**

Toate persoanele care obţin venituri profesionale şi nu plătesc contribuţiile pentru pensii, vor fi obligaţi să plătească aceste obligaţii, prin introducerea de noi reglementări care să aplice principiul obligativităţii şi principiul contributivităţii la sistemul unitar de pensii publice. Persoanele menţionate mai sus fac parte din categoria liberilor profesionişti, a managerilor, a membrilor asociaţiilor familiale, etc. In prezent, conform datelor Agenţiei Naţionale de Administrare Fiscală, aceştia sunt cca. 400.000 persoane (plătesc impozite la bugetul de stat). Dintre aceştia numai 100.000 persoane plătesc, conform legii, contribuţii pentru pensii.

- **Descurajarea numărului de pensionări anticipate parţiale**

Conform datelor Casei Naţionale de Pensii (CNPAS), numărul de pensii anticipate parţiale aflate în plată este de 112.000, tendinţa fiind de creştere. Noua lege propune înăsprirea condiţiilor de acordare a acestui tip de pensie, crescând penalizarea acordată la 0,75% pentru fiecare lună de pensionare anticipată faţă de vârsta standard de pensionare.

Anticiparea nu poate să depăşească 60 de luni (5 ani) faţă de vârsta standard de pensionare. In aceste condiţii, penalizarea maximă devine 45% faţă de maximum 30% în prezent.

În perioada de anticipare, persoana nu poate cumula pensia anticipată salarială cu un venit salarial. La împlinirea vârstei standard de pensionare, penalizarea se ridică.

- **Descurajarea pensionărilor de invaliditate abuzive, nejustificate medical.**

Legea prevede ca să fie înlocuit documentarul medical completat de medicul curant (specialist pentru boala principal invalidantă) cu raportul medical de evaluare completat de medicul asigurarilor sociale. De asemenea, se prevăd reglementări clare, cu termene şi mai ales cu penalizări, referitoare la procedura de expertizare medicală.

In acest mod se asigură creşterea responsabilităţii medicului asigurărilor sociale . In sprijinul acestuia, legea prevede posibilitatea încheierii de convenţii între casele de pensii şi spitale, laboratoare, clinici, etc. pentru reverificarea dosarelor medicale la care există suspiciuni.

De asemena, legea prevede ca acordarea gradului III de invaliditate în cazul persoanelor cu boli obişnuite sau accidente nelegate de muncă, săse facă numai după împlinirea vârstei de 45 de ani. Celelalte persoane din această categorie pot beneficia de recalificare şi reinserţie profesională.

- **Finanţarea indemnizaţiei de însoţitor pentru pensionarii de invaliditate gradul I din bugetul de stat.**

Indemnizaţia de însoţitor care se acordă pensionarilor de invaliditate gradul I nu reprezintă o prestaţie de asigurări sociale de natură contributivă, ci una de asistenţă socială. Ea reprezintă un venit salarial acordat persoanei însărcinate să îngrijească un invalid de gradul I, fiind o indemnizaţie identică cu cea care se plăteşte de la bugetul de stat în cazul persoanelor cu handicap de gradul I.

Legea propune ca finanţarea acestei indemnizaţii de însoţitor să se facă de la bugetul de stat şi nu de la bugetul de asigurări sociale de stat, urmând ca plata acestei prestaţii să se facă în continuare, prin casele de pensii.

Secţiunea a 3-a
Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic

- Creşterea numărului de persoane care obţin venituri profesionale, cu 14 mii în anul 2010, cu 188 mii în anul 2015 şi cu circa 300 mii în anul 2020, care urmează să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat;
- Creşterea numărului de contribuabili salariaţi proveniţi din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naşionale cu 230 mii persoane anual în perioada 2010 - 2020;
- Scăderea numărului de pensionari datorită creşterii vârstelor de pensionare cu 253 mii persoane în anul 2010, cu 308 mii persoane în anul 2015 şi cu 284 de mii persoane în anul 2020.

2. Impact asupra mediului de afaceri
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impact social

Proiectul de act normativ se adresează tutuor persoanelor din România, atât cele active care realizează venituri şi trebuie să fie contribuabili la sistemul public de pensii cât şi celor care s+au retras din activitate şi trebuie să beneficieze de o pensie din sistemul public.

4. Impact asupra mediului
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5. Alte informaţii

Secţiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat,
atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât şi pe termen lung (anul 2020)

1. Reducerea cheltuielilor în cazul pensiei medii de asigurări sociale de stat cu 3.747 milioane lei în anul 2010 şi cu 23.144 milioane lei în anul 2020.
2. Reducerea cheltuielilor cu plata pensiei este de 784 milioane lei în anul 2010 şi în anul 2020 cu 1977 milioane lei în varianta 1 şi respectiv 1459 în varianta 2.
3. Creşterea numărului de contribuabili cu 244 mii persoane în 2010 şi 529 mii persoane în 2020. Veniturile anuale asupra cărora se calculează contribuţiile de asigurări sociale sunt de 6873 milioane lei în 2010 şi 11.318 milioane lei în anul 2020
4. Reducerea cheltuielilor bugetului public consolidat cu 2761 milioane lei în anul 2010 şi în anul 2020 cu 36322 milioane lei (varianta 1), respectiv 24.119 milioane lei (varianta 2).
5. Creşterea venitului bugetului public consolidat cu 152 milioane lei în anul 2010, 1.360 în anul 2015 şi cu 2626 milioane lei în anul 2020.

Impactul asupra bugetului public consolidat al propunerilor de modificare a sistemului unitar de pensii publice

Indicatorul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reducerea cheltuielilor											
milioane lei	-2761,3	-3033,9	-3861,7	-4886,8	-6712,4	-10114,4	-12688,5	-15352,9	-18020,1	-20822,1	-24118,6
- % in PIB	-0,5	-0,5	-0,6	-0,7	-0,9	-1,3	-1,5	-1,7	-1,8	-2,0	-2,1
Cresterea veniturilor											
milioane lei	152	338	589	894	1117	1360	1605	1840	2065	2306	2626
- % in PIB	0,03	0,06	0,10	0,13	0,15	0,17	0,19	0,20	0,21	0,22	0,23

Secţiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislaţiei în vigoare

1. Proiecte de acte normative suplimentare

Hotărâri de Guvern pentru aprobarea regulamentelor de acordare a sporurilor în limitele maxime prevăzute de prezenta lege, precum şi hotărâri de Guvern care să reglementeze modul de încadrare şi promovare a personalului, respectiv legi anuale de salarizare pentru perioada de implementare etapizată a legii.

2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislaţia comunitară în materie

Proiectul de act normativ este compatibil cu legislaţia comunitară în materie.

3. Decizii ale Curţii Europene de Justiţie şi alte documente

Proiectul de act normativ nu încalcă reglementările europene.

4. Evaluarea conformităţii:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5. Alte acte normative şi sau documente internaţionale din care decurg angajamente

Acordurile de împrumut cu Fondul Monetar Internaţional, banca Mondială şi Uniunea Europeană în care se prevăd condişionalităţi referitoare la elaborarea legii sistemului unitar de pensii publice, integrarea în acesta a sistemelor speciale de pensii, creşterea şi egalizarea vârstelor de pensionare între bărbaţi şi femei şi modul de calşcul a valorii punctului de pensie, bazat pe inflaţie.

6. Alte informaţii

Secţiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informaţii privind procesul de consultare cu organizaţiile neguvernamentale, institute de

cercetare şi alte organisme implicate

2. Fundamentarea alegerii organizaţiilor cu care a avut loc consultarea precum şi a modului în care activitatea acestor organizaţii este legată de obiectul proiectului de act normativ
. Consultările organizate cu autorităţile administraţiei publice locale, în situaţia în care proiectul de act normativ are ca obiect activităţi ale acestor autorităţi, în condiţiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităţilor administraţiei publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative.
Au fost consultate asociaţiile profesionale ale administraţiei publice.

4. Consultările desfăşurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente
Au fost consultate toate ministerele cu implicaţii în sistemul de pensii publice

5. Informaţii privind avizarea de către:
a) Consiliul Legislativ
b) Consiliul Suprem de Apărare a Ţării
c) Consiliul Economic şi Social
d) Consiliul Concurenţei
e) Curtea de Conturi
6. Alte informaţii

Secţiunea a 7-a
Activităţi de informare publică privind elaborarea şi implementarea proiectului de act normativ

1. Informarea societăţii civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

2. Informarea societăţii civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum şi efectele asupra sănătăţii şi securităţii cetăţenilor sau diversităţii biologice
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Alte informaţii

Secţiunea a 8-a
Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autorităţile administraţiei publice centrale şi/sau locale - înfiinţarea unor noi organisme sau extinderea competenţelor instituţiilor existente

Față de cele prezentate, a fost elaborat prezentul proiect de Lege privind sistemul unitar de pensii publice, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, în conformitate cu dispozițiile art. 114 alin.(1) din Constituția României, republicată.

PRIM-MINISTRU

EMIL BOC